

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION
LIBER QVARTVS.

C VI H A E C I N S V N T:

- De elephantiasi.
- De phthiriasi.
- De uentriculosis, quos Græci cœliacos uocant, & ceteris defluxionibus.
- De uentris debilitate.
- De uentris tumore uel duritia.
- De dysenteria.
- De cholericis passionibus.
- De lumbricis.
- De mollibus, siue subactis, quos Græci malthacos uocant.

D E E L E P H A N T I A S I . C A P : I.

Deest principium capit. I.

Aqua heliosis, dropacismus, & lixiuū ca
lidī perfusio, & psichrolusia, atque cataclysmus, hoc est, aquarum & supernis
illis, natatio maritima, & aquarum naturali, & magis frigidarum, quæ alum
inis naturā exhalent, quas stypterezas uocauerunt, siue ferrugineas, quas sideri
zas appellant. Itē adhibenda smegmata alia, donec maculae albescant, quas su
pra memorauimus, uel cymolia terra subassata, cū hordei polline, & nitrī quip
piam, uel alia quæ lacessere ualeant magis, ac leuius, ut est cínis ustārum bucin
rum, uel halcyonum, aut cum eodem pumex assatus, uel sulphur uiuum, uel s
piarum testa exusta cum pumice & nitro, & cymolia subassata, atq; gummi, &
galla, & qui hæc omnia ponderis. Item acopa & malagmata mediocriter lacessen
tia, præter cutis ulcerationem, & hijs unguenta similia, ut myrobalani cum ace
to, aut uiñum cum ammoniaci gutta, & alumine. Ac si ulceratio fuerit locorum
consecuta, erunt congrua pro differentia ulcerum adhibenda. Quapropter ea
quæ serpere per corpus uiderimus amputabimus. Tumentia uero mitigatiis
temperamus & laxatiis uirtutibus. Item humecta atq; fluida densamus, & sor
dida purgamus, caua replemus, & equalia in cicatricem ducimus, sicut Respon
sionum libris chirurgiam scribentes monuimus. Ea autem quæ in cicatricem ue
nerunt sinapisimis roboramus, prælatis metasyncriticis cyclis, & radicum uomiti
u, & ceteris quæ sua sunt. Tum resumpto corpore uehementer utilis hellebo
ri albi dattio probatur, quo corpora disfecentur, quæ non semel adhibenda, sed
etiam sepiissime per intervalla præroborato corpore. Itē nauigatio, & in aëres me
liores transitus: sic enim passio solueat, aut nō ex ea deformatus & grotans ad finē
uitæ perueniet. Veterū aut medicorū nullus istius passionis curationē ordinavit,
Themis excepto Themisone, atq; ex philosophis Democrito, si uere eius de elephatiacis
Democritus, cōscriptus dicit liber, quo sanguinis corruptionis causas cōscribēs phlebotomā
dos imperat & grotates, & dotados decoctione herba, quā in Syria memorat nasci
& in Cilicia: Sed neq; hanc dicere possumus, neq; passio tam difficultihijs duobus
adiutoris solui credit posse. Themisone uero secundo libro epistolarū ad Dianam
scribens

scribens phlebotomari iubet, recte quidem, sed non scripturam considerans potius quam coniuantem causam sanguinis detrahendam: quod est estimabile, atque ut ita dixerim, dogmaticum, sicut secundo libro de coenotetis scribens Soranus Libri Sorani docuit. Utitur præterea uomitiis iejunus, itemque radicum eorum confundens ^{conuictus.} tempus: Oportet enim superpositionis tempore adhibere phlebotomiam, in lenimento uero uomitum. Item uentrem inter paucos dies leuiter deducendum iubet, atque superficiem corporis constringendam ungento myrobalani, cum aceto & oleo rosaceo paruo, uel myrtino, & ammoniaci gutta cum alumine. Deponit etiæ agrotantes in decoctione frigida ex herba perdicia confecta, uel plantagine, aut murta, aut rubo, bis in die, atque sufficienti tempore quadam tarditate agrotantes imperat immorari. Dat cibos facile reflabiles, & potu magis aquam: quæ sunt incongrua: Phlebotomia enim similiter laxatiuum genus est, & cibus reflabiles, & singula ungenta quæ imperat adhiberi, constringunt. Item embasis, quæ sunt fieri ex decoctione herbarum iubet supradictarum. Item ungenta condensant corpora. Sed hoc passus est cum nondum limpide methodicam perspiceret discipinam, & Asclepiadi secta circumseptus, passionis causam in extasim estimauit, & intrinsecam tamen quam præstat per ensim siue cutem: & ob hoc querebat materiam superficiem à superficie ad altiora, uelut latius patientia, reuocare. Utitur denique constrictio extrinsecus, & rapit ad interiora ea quæ fuerint appositorum uitute depulsa. Prouocat etiam uentris fluorem & uomitum, & utitur hellebori purgatione, adhibito psilotro in tres uel quatuor dies, uel alio quolibet urenti medicamento. usq; ad cutis ruborem, quo magis perseverantem faciat passionem. Adhibet præterea cataplasmata, ex quibus etiam succos adhibuit arnoglossa, uel perdix herba. Item malagmata adhibet constrictiva, ex quibus nunc plurimi laudant Argagatio mea gagatione appellationem medicamen. Item exercitium probat, & deficis cutem, dicamen. declinat ungere, sed adhibet græcum, non coniiciens hoc quoque esse laxatiæ virtutis. Adhibet etiam ammoniaci gutta cum aceto uel uino, aut quæ sunt intra se contrariae qualitatis. Item post exercitium sudationem faciendam igne uincino, sed aqua frigida fouendos imperat agrotantes, & usum hellebori geminū probat. Quæ sunt quidem uera adiutoria, si tempora quoque seruentur, ut Responsorium docuimus libris. Item quidam Themisonis sectatores initia quoque passionis præuisa, coercentes pronus ac declives, uel uenturos in eandem, quos uiderint phlebotomant, & helleboro purgant: Eos autem quos iam possessos acceperint, ipsisdem negat curandos adiutorijs: siquidem corruptione quadam uel laxatione extremae cutis in corporibus hac passio generetur, & sit arifica carnis atque mollifica corporis phlebotomia. Quapropter inquietum esse frigorandam uel siccandam corporis superficiem, quo possit eius humor ad intestina uel uentre recurrere, ac deinde clysteribus, uel purgatiis medicaminibus, quæ catartica vocant, detrahendo cibum. Præterea præpotandos probant agrotates succo ne, ^{laxans.} seruata moderatione quantitatis, quæ neque minuenda, neque superanda sit tribus cyathis usque ad sex. Cibum etiam dandum frigidum, atque constrictivum & paruum. Potum frigidum, sed meratum, ex uino uehementioris acrimonia, atque albo, uel ueteri: & iæpe tenendos agrotantes, uel siccandos abstinentia bibendi, siccioribus reficiendos cibis: Quæ sunt utraq; incongrua ac dissonantia siccandæ cutis, secundum eorum intentionem: Sic enim, ut aiunt, è superficie transmittendus est humor ad altiora, atque eo prouocandus, ut clysteribus ac purgatiis medicaminibus excludatur per uentrem: erit enim contrarium, si atque siccioribus cibis, & uino supradicto altiora siccare. Item aliqui horum multitudinem

C tudinem intuentes frequenter adhibendam phlebotomiam, atq; clysteres, & uen triflua medicamina, qua cataracta uocant, iubent: & magis diacameleos appellant, quibus necessariò corruptientes agrotos in peiores habitudinem corporis uertunt, quem Graci cachexian uocant. Item alij corruptione hoc fieri, atq; mutatione ex uenenis effecta estimantes, temperatiuis uti medicaminibus decreuerunt: Ex quibus magis astinio lacte agrotantes potandos imperat sim plici, uel accurato, quod schiston appellant. Item uino dulci, & cibis similibus, quibus foeda digestione corruptis maior efficitur corporis corruptio. Ordinant præterea theriacam dandam, quam cuncti Mithridatii appellamus: Quæ quidem recorporativa uitute mederi posse perspicitur. Dant etiam uiperas mandendas, sed amputato capite atq; cauda, mensura digitorum quatuor, cætera coquentes atq; obdulcates sale & oleo agris offerunt comedenda. Alij etiā aqua ex labris quibus candes tingitur ab operantibus ferrum potandos dicunt: cum sit hæc passio secundū plurimos scriptores ex aqua graui, quæ aut natura, aut aliqua corruptione foedata sit, sepius generata. Alij quoq; etiā cutis uulnerationē affectandam probat, qua corpus exhumoretur: nec cunctis cōmune iudicium, & signari cognitū prouidentes, quod peiorante passione superficies corporis ulceretur. Itē alij agrotū in ea ciuitate quæ nunquam fuerit isto morbo uexata, si fuerit peregrinus, cludendum probant, ciuem uero longius exulare, aut locis mediterraneis, & frigidis consistere ab hominibus separatum, exinde retrocari, si meliore rem recuperit ualitudinem, quo possint cæteri ciues nulla istius passionis contagione sauciari. Sed hi agrotantē destitutū magis imperat quam curandum, quod à se alienum humanitas approbat medicinæ.

DE PHTHIRIASI CAP: II.

Antecedente cachexia etiam hoc symptoma generatur, quod nos accidens dicere poterimus. Sumpit igitur nomen non a gene-
re, sed a multitudine pedicularum: Plurimi enim creantur nunc per totum corpus, nunc per eas partes quae capillatura cōceptae sunt: & nunc consuetatim atque simplicis formae, nunc ignoti, hoc est latiores, & duri magis ac saeuentes morsibus uehemēter, quos
pediculi se- quidam ferales appellant: Nam saepe etiam sub capillis inueniuntur corpora
rales, penetrasse. Sequuntur autem aegrotates uigilia & pruritus corporis, atque pallor,
cibi fastidium, & stomachi debilitas, & caluities: & est passio solutionis cholerae
rubet & egestione plurima per tenues uias emergente, qua hæc animalia generan-
tur. Denique superpositionis tempore iacere oportet aegrotos loco mediocriter
frigido, atque cibis constrictiuis, & temporibus iam saepe demonstratis refici. Fo-
menta uero & perunctiones, & cataplasma membratim erunt adhibenda, qua-
lia Themison elephatiacos curas ordinauit. Sed ea loca quae capillatura uestita
sunt erunt præterea radenda, superpositione resumptio adhibenda, atque recorpo-
ratio, sicut in cacheoticis, uel elephantiacis ordinauimus, sed iugia adhibenda
simetmata, quae nos lacestantes, atque purgatiuos pulueres nuncupamus. Item
unctiones magis, cum mox fuerit capillatura derasa præfotis partibus aqua ma-
rina, uel acetoso salso. Sunt hæc denique plurima speciatim posita, ut bulbi cum ni-
tro atque oleo contriti, quo mellis faciat crassitudinem, ex quibus corpus erit illi-
niendum. Item staphysagria cum aceto atque oleo trita, uel infusa aceto & oleo,
tunc contrita cum salis flore, quem Graci halos anthos uocant, donec liquidus
mellis similitudinem faciat. Nunc etiam cum sulphure uiuo atque aceto: Vela pon-
deribus

